

Tvrz, Žďár nad Sázavou

Popis:

Vznik objektu tvrze býval spojován s novým vysazením městečka před rokem 1300. Novější poznatky posouvají stáří budovy až do období poloviny 15. století, kdy pravděpodobně nevznikla jako šlechtické sídlo, ale jako opevněné místo sloužící potřebám vrchnosti, zřejmě v souvislosti se zdejší rozsáhlou činností zpracování železné rudy. Dnes je tato pozoruhodná stavba spolu s vedlejším tzv. Moučkovým domem sídlem regionálního muzea.

V hlavní budově na Tvrzi se během roku střídají různé výstavy převážně s regionální tematikou. V nedalekém Moučkově domě naproti faře u kostela sv. Prokopa se nachází trvalá expozice dějin města, jejíž součástí je také prvorepublikový obchod a měšťanský salón.

Podrobný popis:

Muzeum zde sídlí od roku 1937. V květnu roku 1945 byla budova muzea zcela zničena požárem a poté prochází řadou oprav, aby se opět do prostor tvrze mohlo vrátit regionální muzeum. Pod současným názvem působí muzeum na tomto místě od roku 1992. Pořádají se tu především výstavy s regionální tematikou (Horácké Vánoce, Svět žďárského měšťana ap.). V jeho fondech se nacházejí rozsáhlé sbírky dokladů lidové kultury, keramiky, skla, litiny, cínu, uměleckých děl, ale mezi nejcennější patří sbírka starých tisků a entomologická sbírka.

V jádru pozdně gotická stavba tvrze je poprvé věrohodně zmiňována roku 1487 v souvislosti s rozdělením pozůstalosti po zemřelém žďárském rychtáři Hanušovi. I přes nedostatek písemných pramenů či stavebních detailů na stavbě samé je některými staršími prameny vznik tvrze posouván k roku 1300, či dokonce k roku 1135. Vzhledem k nedávno zpracovanému stavebně-historickému průzkumu však lze s určitostí nasměrovat vznik tvrze do období 15. století. Tvrze, zmiňované ve starší literatuře, můžeme pak s jistou pravděpodobností ztotožnit s jinými opevněnými objekty nedaleko města, jejichž vznik zjevně taktéž souvisel s nalezištěm a následným zpracováním rud. Tato situace je například známa i v případě Jihlavy. V dalších desetiletích tvrz není zmiňována. Na počátku 17. století je tvrz využívána jako sídlo vrchnostenské správy. Stává se sídlem žďárského hejtmána Augustina Lejského z Rosenpachu, jemuž město Žďár z vděčnosti za finanční pomoc darovalo kupříkladu i novou tvrz v Polničce, získanou za utrpěné válečné škody. O tvrzi se dočteme také v průběhu 17. a na počátku 18. století, avšak v souvislosti s upřesněním polohy prodávaných domů (např.: "z kopce po tvrzi jdouce", "domek na tvrz jdouce" apod.). Poválečné využívání tvrze není známo. Z roku 1727 se dochovalo nejstarší vyobrazení města Žďáru, na kterém je vyobrazena i tvrz, kde spolu s farním kostelem sv. Prokopa působí značně dominantním dojmem. Naopak na vyobrazení města z roku 1742 již není tato stavba téměř patrná. Již v této době však byla opatřena mansardovou střechou. Roku 1787 je objekt zaznamenán pod názvem „obecní tvrza“. V letech 1820 až 1878 se budova tvrze stála sídlem zdejší školy, což s sebou přineslo i řadu vnitřních adaptací.

Region: Novoměstsko a Žďársko

Město: Žďár nad Sázavou

URL: <http://www.muzeumzdar.cz/>

Zpřístupnění: přístupné s omezením

Bezbariérový přístup: ne

GPS: 49°33'49.405"N, 15°56'15.999"E

Mapa: <http://maps.google.com/maps?q=49.5637236,15.9377775&z=12>

Obrázky:

